

LOYIHA BOSHQARUVIDA SIFAT MENEJMENTI: ENG YAXSHI AMALIYOTLAR VA KAMCHILIKLAR

Xo'jamqulov Bekzodjon Ergash o'g'li

bank moliya akademiyasi loyiha boshqaruvi yonalishi 23-30 guruh magistranti

Mazkur maqolada loyiha boshqaruvi tashkil etish, uning yo'nalishlari loyiha doirasida amalga oshiriladigan amaliyotlar, loyiha boshqaruvida menejmentning ahamiyati va o'рни uni amaliyotda qo'llashning afzalliklari va kamchiliklari ko'rib chiqilgan. Ushbu maqola yuzasidan loyiha boshqaruvini yanada keskin tarzda rivojlantirish turli xil darajadagi loyihlarni tashkil etish innovatsion va texnologiyaga asoslangan holda start-up loyihalarni amalga oshirish bo'yicha g'oyalar va takliflar ishlab chiqilgan.

Аннотация: *В данной статье рассмотрены организация управления проектом, его направления, практики, реализуемые в рамках проекта, значение менеджмента в управлении проектами, его преимущества и недостатки на практике. В связи с данной статьей разработаны идеи и предложения по реализации стартап-проектов, основанных на инновациях и технологиях, более острому развитию проектного менеджмента, организации проектов различного уровня.*

Kalit so'zlar: *Loyiha, dasturlar, loyiha boshqaruvi uning afzalliklari va kamchiliklari, Loyiha muhiti loyihaning tsikli va bosqichlari loyoha boshqaruvida sifat menejmenti.*

KIRISH

Hozirgi kunda biz texnologiya asrida yashamoqdamiz ya'ni, texnika, texnologiya rivojlangan asrda mamlakatlar ichida turli xil yangiliklarni, yangi narsalarni dasturlarni, elektron kashf etish loyihalar ustida ishlash, g'oyalarni fikrlarni jamlagan holda biror bir noyob loyiha yaratish, start-up loyihalarni ishlab chiqish juda ham rivojlanmoqda. Umuman olganda loyiha haqida gapirganimizda ko'z oldimizga judayam ko'p ommalashgan yirik loyihalar va dasturlar kelishi mumkin. Hammada savol tug'ilishi mumkin. Loyiha o'zi nima? Uning vazifalari maqsadi nimadan iborat? Loyihalarni qanday boshqarish mumkin va bizga bu loyihalar nima uchun kerak? Albatta bu savollarga olimlar turli xil qarashlarga va fikrga ega. Men loyiha va uning turlari vazifalari maqsadi haqida o'z qarashlarimni bildirmoqchiman. Loyiha degan savolga quyidagicha javob berish mumkin.

Loyiha- biror bino, inshootni barpo etish maqsadida yoki muayyan bir buyumni yaratishga doir tayyorlangan hujjatlar (hisob-kitoblar, chizma, maketlar) majmui. Ma'lum bir bino yoki inshootning loyihasi yakka tartibda yoki bir xil andozada bo'lishi mumkin. Hozirda turli tashkilotlarning loyihalari buyurtmalarini bajaruvchi maxsus va loyihalash institutlari, kafedra va boshqa ijodiy uyushmalar mavjud loyihalash biror hujjatning oldindan tuzilgan matni; reja, mo'ljal, g'oya.

AQSH Loyihalarni boshqarish institutining qarashlar:

Loyiha bu yaratish uchun mo'ljallangan vaqtinchalik korxonalar noyob mahsulotlar, xizmatlar yoki natijalar hisoblanadi. Albatta bu AQSH olimlarning fikri bo'lsa Xalqaro loyihalarni boshqarish assotsiatsiyasining qarashlari esa Loyiha bu vaqtinchalik xarakterdagi maqsadli faoliyat, noyob mahsulot yoki xizmatni yaratish uchun mo'ljallangan. Jahon banking fikri esa AQSH va boshqa mamlakatlar olimlarning fikridan biroz boshqacha. "Loyiha" atamasi o'zaro bog'liq bo'lgan tadbirlar majmuini anglatadi, belgilangan vaqt ichida va belgilangan muddatda erishish uchun mo'ljallangan byudjet, maqsadlarni aniq belgilab qo'yilgan maqsadlar natijasidir. Loyihaning maqsadi shundan iboratki, u asosiy va zarur kerakli aniq va yashirin bo'lishi kerak. Loyiha yaratishda loyihaning bosqichi bu mantiqiy o'zaro bog'liq bo'lgan loyiha faoliyati to'plami bo'lib, ularning natijalaridan biriga erishiladi. Loyihaning hayotiy tsikli bu loyihaning ketma-ket bosqichlarning to'liq to'plami bo'lib, ularning nomi va soni ish texnologiyasi va loyihada ishtirok etayotgan tashkilot yoki tashkilotlar tomonidan nazorat qilish ehtiyojlaridan kelib chiqqan holda belgilanadi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili

Loyiha so'zi lotincha proicere, "harakat oldidan" fe'lidan kelib chiqqan bo'lib, u o'z navbatida pro- dan kelib chiqqan va u ustuvorlikni bildiradi (vaqt o'tishi bilan boshqa narsadan oldin keladigan narsa (yunoncha prō) va iacere, "qilmoq". Shunday qilib, "loyiha" so'zi dastlab "harakatdan oldin" degan ma'noni anglatadi. Ingliz tili bu so'zni dastlab qabul qilganda, u ushbu rejani amalga oshirish harakatiga emas, balki biror narsaning rejasiga ishora qildi. Loyihaga muvofiq bajarilgan narsa "obyekt" sifatida tanildi. Har bir loyiha rivojlanishning ma'lum bosqichlariga ega. Loyihani boshqarish institutiga asoslanib, loyiha jamoalar, tashkilotlar yoki jamiyatlarda o'zgarishlarni amalga oshirishga qaratilgan "vaqtinchalik harakat" sifatida belgilanishi mumkin. Loyihaning natijasi odatda yangi mahsulot turi, xizmat yoki natija hisoblanadi Loyiha muammo, ehtiyoj, istak yoki noqulaylik manbai (masalan, binoda to'g'ri ventilyatsiya yo'qligi) bilan duch kelganda idrok etilgan imkoniyatdan kelib chiqqan aniq va uyushgan harakatlardan iborat. U mahsulot, xizmat, jarayon yoki ba'zi hollarda ilmiy tadqiqot kabi noyob va innovatsion mahsulotni amalga oshirishga intiladi. Har bir loyihaning boshlanishi va oxiri bor. U loyihani boshqarishning 4 ta punkti bo'yicha ishlab chiqilgan: Reja, jarayonlar, odamlar va kuch (masalan, vakolat doirasi). U uch xil cheklovlar bilan bog'langan bo'lib, ular kalendar, xarajatlar va sifat me'yorlari. Ularning har biri loyihaning hayot aylanishi davomida obyektiv ravishda aniqlanishi va o'lchanishi mumkin. Ba'zi loyihalar rasmiy hujjatlarni, natijalarni (lar) va ijobiy yoki salbiy bo'lishi mumkin bo'lgan ba'zi ta'sirlarni ishlab chiqaradi.

Har qanday loyiha bir necha fazalardan (bosqichlardan) o'tadi. Albatta, barcha fazalar (bosqichlar) orqali loyihani amalga oshirish uchun ular biron-bir tarzda boshqarilishi kerak. Shu ma'noda Misr piramidasi yoki Xitoy buyuk devorining qurilishi kabi mashhur loyihalarni boshqargan. Boshqariluvchi - muvaffaqiyatsiz emas (muvaffaqiyatni faqat o'z vaqtida bajarish yoki texnik natijalar bilan baholaymiz) - mudofaa, yoqilg'i-energetika va sobiq Sovet Ittifoqining boshqa tarmoqlaridagi loyihalar ham boshqarilgan. XX asming 50-yillarida bozor iqtisodiyotiga ega bo'lgan rivojlangan G'arb mamlakatlarida "Loyihalarni boshqarish" (Project Management) kabi mustaqil disipliniga ehtiyoj paydo bo'ldi. Bu loyihalar miqyosini kengaytirish va loyiha muvaffaqiyatining konsepsiyasi birinchi navbatda ajratilgan mablag'lar, jamg'armalar va foyda marjlari miqdori bilan yakuniy xarajatlariga mos kelish yo'li bilan oichanganligi sabab bo'ldi. Oxirgisi esa, o'z navbatida, menejment mavzusini tashkil etuvchi bir qator vazifalarni hal qilishning murakkabligiga (tizimlilikiga) bog'liq edi. 50-yillarning oxirlarida loyihalarni boshqarishning birinchi usullaridan biri tannoqni rejalashtirish va boshqarish usullari (CPM va PERT usullari) ishlab chiqildi. Dastlab ular "Atlas" raketa dasturini va katta sintetik tolalar zavodini qurishda foydalangan. 1960-yillarning o'rtalarida bu uslublar faol o'rganilib, va kamroq darajada SSSRning kapital qurilish amaliyotiga joriy etila boshladi. Shuni ta'kidlash kerakki, 1930-yillar oxirida sovet olimlari Gantt jadvallari va siklgrammalari yordamida taqvimli rejalashtirish va oqimli qurilishning nazariy asoslarini va amaliy usullarini ishlab chiqdilar. bu esa ko'p jihatdan keyinchalik yaratilgan loyiha boshqaruv apparati poydevori hisoblanadi. 1970-yillarda G'arbda ko'plab yirik kompaniyalar, shiddatli raqobat sharoitida o'z faoliyatlarining kengayishi va murakkabligi bilan javob beradigan loyihalarni boshqarish usullarini ishlab chiqish va qo'llashni boshladi. Ushbu jarayonning tezlashishi kompyuter axborotlarini ishlash tizimlarini keng joriy etish orqali ta'minlandi.

"Elektron hukumat va raqamli iqtisodiyot loyihalarini boshqarish markazi" DUK O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Loyiha boshqaruvi Milliy agentligi qoshidagi Elektron hukumat va raqamli iqtisodiyot loyihalarini boshqarish markazi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 10-yanvardagi №PF-:5624-sonli farmoniga asosan tashkil etilgan. Markaz faoliyatining yo'nalishlari: "Elektron hukumat" tizimini rivojlantirish va "Raqamli O'zbekiston - 2030" dasturini (keyingi o'rinlarda dasturlar deb yuritiladi) amalga oshirish doirasida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasidagi loyihalarni (keyingi o'rinlarda loyihalar deb yuritiladi) amalga oshirish doirasida dasturlarni kelgusidagi strategik yo'nalishlari. yagona yondashuv, mexanizm va bosqichlarini ishlab chiqish;

Tahlil va natijalar

Loyihalarni boshqarishdagi sifat menejmenti bu-strategiyalari eng yaxshi mahsulotlarni yaratish orqali mijozlar ehtiyojini qondirish uchun barcha darajadagi tashkilot a'zolarini jalb qilish orqali uzoq muddatli muvaffaqiyatga erishishga qaratilgan. Loyihani boshqarishda uning muvaffaqiyatini ta'minlash uchun tashkil qilish kerak bo'lgan bir nechta yo'nalishlar mavjud. Loyiha sifatini boshqarish barcha ishlar belgilangan sifat standartlariga javob berishi uchun loyihalar bilan bog'liq sifat muammolarini hal qilishga qaratilgan. Loyihaning muvaffaqiyatini oshirish uchun sifat menejmenti qanday ishlashini tushunish foydalidir. Loyihaning maqsadlari loyiha yakunida maqsadli maqomni belgilaydi, unga erishish rejalashtirilgan foydalarga erishish uchun zarur deb hisoblanadi. Ular SMART mezonlari sifatida shakllantirilishi mumkin: Loyihalar ko'pincha boshqaruvchi guruh tomonidan boshqariladi.

☒ Maxsus

☒ O'lchanadigan (yoki hech bo'lmaganda baholanadigan) yutuq

☒ Mavjud (Yaqinda kelishilgan yoki qabul qilingan)

☒ Haqiqiy (tashkiliy resurslarning hozirgi holatini hisobga olgan holda)

☒ Vaqt (chegaralangan)

☒ Baholash (o'lchash) loyihaning yopilishida amalga oshiriladi. Biroq, monitoring va baholash orqali loyihaning borishini doimiy ravishda kuzatib borish kerak.

Loyiha sifatini boshqarish - bu loyihalarning loyihaning umumiy muvaffaqiyati uchun zarur bo'lgan sifat darajasiga qanday erishish niyatini aniqlaydigan jarayon. Loyiha menejerlari ushbu jarayondan ishning umumiy sifatini va loyihaning istalgan sifat standartlariga javob berishiga ishonch hosil qilish uchun kiritilgan jarayonlarni o'lchash va baholash uchun foydalanadilar. Jamoalar odatda ushbu standartlarni loyiha yakuniy bosqichlar va natijalar uchun o'lchovlarni yaratishni boshlashdan oldin o'rnatadilar. Ushbu yondashuv loyiha menejerlariga loyiha qismlarini, agar ular maqsadlarga erishmasa, sifat talablariga javob beradigan tarzda sozlash imkonini beradi. Sifat menejmentining asosiy maqsadi loyiha va uning natijalari mijoz, kompaniya yoki oxirgi foydalanuvchi ehtiyojlariga javob berishini ta'minlashdir. Buning uchun loyiha menejerlari vaqt cheklovlaridan tortib byudjet cheklovlarigacha bo'lgan turli qiyinchiliklarni engishga intiladi. Sifat menejmenti loyiha va uning jarayonlari muvaffaqiyat uchun zarur bo'lgan standartlarga mos kelishini aniqlash uchun taraqqiyotning aniq o'lchovlarini ta'minlashga yordam beradi. Loyiha sifatini ta'minlash bilan bog'liq bo'lgan bir qancha afzalliklar mavjud bo'lib, ular loyihaning muvaffaqiyati va uning natijalariga yordam beradi. Asosiy afzalliklardan ba'zilari:

Mijozlarning qoniqish darajasi yaxshilandi

Sifat menejmenti bilan bog'liq eng katta afzalliklardan biri bu mijozlar ehtiyojini qondirish darajasini oshirishdir. Agar mahsulot yoki xizmat mijozlarga etib borsa va u sifatsiz bo'lsa, u kompaniyaga yomon ta'sir qiladi va mijozlarning qoniqish darajasini pasaytiradi. Shunday qilib, yuqori sifatli mahsulot va xizmatlarni yetkazib berish mijozlar ehtiyojini qondirishning muhim omili bo'lib, mijozlar qabul qilgan narsadan zavqlanishlarini ta'minlaydi. Sifatli loyiha boshqaruvi loyiha jarayonlarining sifat standartlariga mos kelishini ta'minlaydi, bu esa mijozlar ehtiyojini qondirish darajasini oshirishga yordam beradi.

Yuqori sifatli mahsulotlar va xizmatlar

Sifat menejmentining asosiy maqsadlaridan biri bu mahsulotlarning sifat standartlariga samarali javob berishini ta'minlashdir. Loyiha boshidanoq sifat menejmentini amalga oshirish tufayli yakuniy mahsulot yoki xizmat sifati yaxshilanadi. Loyihaning sifatini oshirish uchun olib borilgan jarayonlar va protseduralar kelajakdagi loyihalarga yordam beradi, chunki muvaffaqiyatli amaliyotlar izchil ish oqimida qoladi.

Hosildorlikning yaxshilanishi

Hosildorlik tez yoki samarali ishlashdan tashqarida, shuningdek, jamoalarning birgalikda ishlash, muloqot qilish va ichki jarayonlarni yuqori sifatni hisobga olgan holda amalga oshirish usullarini ham o'z ichiga oladi. Loyihaning sifatini boshqarish mahsulotning umumiy sifatini ko'rib chiqadi, ammo bu umumiy samaradorlikni oshirishi mumkin bo'lgan ushbu sohalarni yaxshilash orqali loyihani harakatga keltirishga yordam beradi. Bu kuchliroq, bardoshli va samarali jamoalarni yaratadi.

Loyihalar sifatini boshqarishda yordam beradigan juda ko'p turli xil vositalar mavjud, jumladan:

☐ Jarayonni qaror qabul qilish dasturi jadvallari

☐ Yaqinlik diagrammasi

☐ Matritsali diagrammalar Matritsa diagrammalar loyiha menejerlariga loyihadagi maqsadlar, omillar va sabablar o'rtasidagi bog'liqlikni tushunishga yordam beradi. U ma'lumotlardagi ulanishlarni topish uchun loyiha menejerlari tahlil qiladigan tashkiliy ma'lumotlardan foydalanadi. Ko'p matritsali diagrammalar mavjud, shuning uchun loyihangiz uchun to'g'ri bo'lganini topish loyihada topilgan munosabatlar majmuasiga va tegishli guruh elementlariga bog'liq hisoblanadi.

Xulosa va takliflar

Loyiha sifatini boshqarish - bu uning xususiyatlariga qo'yilgan talablarga muvofiq loyiha natijasiga erishishga yordam beradigan chora-tadbirlar (aniq harakatlar), usullar va vositalar tizimi. Sifatni boshqarish bo'yicha ishlarning butun majmuasini quyidagi bosqichlarga bo'lish mumkin:

☐ rejalashtirish;

☐ amalga oshirish (to'g'ridan-to'g'ri boshqaruvning o'zi/jarayonga ta'siri);

☐ nazorat qilish (monitoring, baholash, hujjatlashtirish va boshqalar).

Loyiha sifatini boshqarish uchun sizga quyidagilar kerak: Mijoz (mijoz, manfaatdor tomon) bilan loyihaga qo'yiladigan talablar ro'yxatini kelishib oling, shuningdek ish baholanadigan miqdoriy va sifat xususiyatlarini aniqlang (ya'ni standart belgilanadi yoki ishlab chiqiladi). Belgilangan talablarga erishish usullari va resurslarini aniqlang. Ideal/standartdan chetlanishlarni o'z vaqtida aniqlashga yordam beradigan sifat nazorati va boshqa tadbirlar rejasini ishlab chiqish (kelajakdagi harakatlarni tezda tuzatish uchun). Keyingi barcha loyihalarda sifat nazoratini tezlashtirish va osonlashtirish uchun oldingi loyihalar bo'yicha bilim bazasini to'plash va tizimlashtirish kerak bo'ladi. Sifatni nazorat qilish uchun foydalaniladigan ko'rsatkichlar individual ravishda yaratilishi mumkin, ammo ular shaffof va tushunarli bo'lishi, shuningdek, belgilangan maqsadlarga erishishga hissa qo'shishi kerakligini yodda tutish kerak. Shu bilan birga, o'lchovlar tizimini joriy etish umumiy ish jarayoniga zarar etkazmasligi va katta loyiha resurslarini iste'mol qilmasligi kerak (hamma narsa iqtisodiy jihatdan oqlanishi kerak).

Loyiha sifatini boshqarish turli xil tushunchalar va usullarda tasvirlanganiga qaramay, aslida ularning barchasi bir narsaga to'g'ri keladi: siz iste'molchini qiziqtiradigan ideal yakuniy mahsulotning rasmini belgilashingiz (yoki konturini belgilashingiz) kerak (mijoz) va keyin unga erishishga intiling. Maqsadlaringizga qanchalik yaqin bo'lsangiz, shuncha yaxshi. Nazorat va monitoring tizimi rejalashtirilgan va haqiqatda erishilgan sifatning muvofiqligini aniqlash hamda muammolarga o'z vaqtida javob berish imkonini beradi. Tabiiyki, hamma narsani (loyihalar, topshiriqlar, ishlar va boshqalar) nazorat ostida ushlab turish uchun. , sizga Projecto kabi maxsus vositalar va IT tizimlari kerak . Loyihani boshqarish usullari nafaqat yirik kompleks loyihalar, qurilish va muhandislik, dizaynga asoslangan ishlab chiqarish, yuqori raqobatbardosh, yuqori texnologiyali ishlab chiqarish kabi an'anaviy sohalarda. balki korxonalar faoliyatini rivojlantirish. ommaviy bozorda ijodiy loyihalarni boshqarish uchun deyarli barcha sohalarda qo'llaniladi. ommaviy axborot vositalari, siyosiy va ijtimoiy loyihalar. Loyiha boshqarish jarayoni subyektlar va boshqaruv obyektlari o'rtasidato'g'ridan to'g'ri va teskari munosabatlarni shakllantiradi. Loyiha boshqaruvi subyektlari loyihaning asosiy ishtirokchilari sifatida aniqlanadi va obyektlar loyiha, bir-biri bilan bog'liq bo'lgan bir qator loyihalar, loyihaga yo'naltirilgan korxonalar, shuningdek, loyiha aylanishining bosqichlari hisoblanadi. Loyihaning asosiy ishtirokchilari vazifalarini yakuniy ko'rib chiqish natijasida, loyihani moliyalashni ta'minlovchi asosiy investorlardan biri bo'lgan Bankning muhim roli qayd etiladi. Bankning majburiyatlari loyihani naqd pul bilan uzluksiz ta'minlash, shuningdek subpudratchilar bilan hisob-kitoblar bo'yicha bosh pudratchiga kredit berish. mijozning zarur mablag'ini taqsimlashdan iboratdir. Loyihani boshqarish, o'ziga xos tuzatuvchi xatti-harakatlarni. ularning muvofiqlashtirilishini va roziligini aniqlashning asosiy vazifasi hisoblanadi. U nafaqat rejalashtirish. ijro etish va nazorat qilish jarayonlarini, balki boshqa jarayonlarni ham o'z ichiga oladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat M irziyoyevning 2018-yil 21-sentyabrdagi “2019 - 2021-yillarda O 'zbekiston Respublikasini innovatsion rivojlantirish strategiyasini tasdiqlash to 'g 'risid a 'g i PF-5544-son Farmoni
2. O 'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M .M irziyoyevning 2017-yil 24-iyuldagi “O 'zbekiston Respublikasida loyiha Boshqaaivi tizimini joriy etish chora-tadbirlari to 'g 'risid a” № PF-5120- sonli Farmoni
3. O'zbekiston Davlat standarti// Loyihalarni boshqarish. O 'zD S tIS O 21500: 2018
4. Project management body o f knowledge PM BOK® (guide) Sixth Edition| Newtown Square PA: Project M anagement Institute. 2017
5. Мазур И.И., Шапиро В.Д., Олдерогге Н.Г. Управление проектами. Учебное пособие. М.: Омега-ИИ, 2014
6. . Василев Д.К., Колосова Е.В. Протседури управления проектами // инвеститсионный эксперт. - 2008.
7. Mamanazarov O.Sh Loyiha boshqaruvi Toshkent «Ijod-Press» 2019
8. Xo'jamqulov D.Yu; Ismailov D.A Investitsiya loyihalarini boshqarish O'quv qo'llanma Toshkent – 2019
9. Karimov N.G'. O'zbekiston Respublikasida investitsion loyihalarni moliyalashtirish amaliyotini takomillashtirish yo'llari. -T.: Fan va texnologiya, 2007.
Internet resurslari lug'ati
<https://www.calltouch.ru/blog/chto-takoe-upravlenie-proektami/>
<https://www.kun.uz>